

Gedeputeerde en Provinciale Staten van Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Wat zijn weidevogels ons waard?

Datum : 14 oktober 2014
Onderwerp : **PAL-advies over het agrarisch natuur- en landschapsbeheer**
Ons kenmerk : PAL 2014/029
Aantal pagina's : 2 (Brief) + 2 (Adviespunten)

Geachte leden van GS en PS,

Naar aanleiding van de behandeling van een ambtelijk concept van het nieuwe stelsel voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) in Zuid-Holland zijn wij gekomen tot dit advies. Dit advies concentreert zich op het weidevogelbeheer, aangezien daar in praktijk de provinciale middelen aan zullen worden besteed.

Samenvatting

Wij komen samengevat tot de volgende vijf adviespunten:

- 1. Steun voor het nieuwe stelsel**
De voorgestelde nieuwe aanpak van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer met gebiedscollectieven achten wij nodig om tot robuuste en meetbare resultaten te komen om de inzet van publieke middelen hiervoor te rechtvaardigen. Laat waar mogelijk het agrarisch weidevogelbeheer aansluiten op het weidevogelbeheer in natuurreservaten, zodat er een sterk netwerk van grotere en meer robuuste weidevogelgebieden ontstaat.

2. Kijk naar alle maatschappelijke kosten en baten

Kijk bij de integrale afweging over het agrarisch natuur- en landschapsbeheer naar alle maatschappelijke kosten en baten. Aan de batenkant draagt het voorgestelde weidevogelbeheer niet alleen bij aan het in stand houden van door velen hooggewaardeerde, voor Nederland en Zuid-Holland kenmerkende en in internationaal perspectief waardevolle weidevogelpopulaties, maar ook tot behoud van de daaraan gekoppelde landschappelijke, cultuurhistorische en ook botanische waarden. Het gaat o.a. om kenmerkend open veenweidelandschap dat uniek is in de wereld en sterk bijdraagt aan onze identiteit en imago.

3. Kies voor continuïteit

Zorg voor langjarige continuïteit in de financiële ondersteuning van het agrarisch natuur en landschapsbeheer. Dit vormt volgens ons de enige weg om te komen tot robuuste en duurzame resultaten, die uiteraard goed gemonitord en geëvalueerd dienen te worden.

4. Ondersteun de inzet van vrijwilligers

Vrijwilligers hebben veel specifieke gebiedskennis en zijn essentieel voor de monitoring van het aantal weidevogels en het broedsucces. Het is daarnaast van belang dat de slager zijn eigen vlees niet keurt en de provincie met die vrijwilligersinzet hoge monitoringskosten vermijdt om de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer te meten. Zo gaat bij regulier natuurbeheer ca. 10% van de uitgaven hieraan op.

5. Expliciteer en verantwoord de gemaakte keuzes

Het nieuwe stelsel richt zich alleen op weidevogels in weidevogelkerngebieden op agrarische gronden. Hiermee wordt financiering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer voor andere gebieden en andere soorten fauna en flora buitengesloten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de akkervogels en akkerranden. Beschrijf en beargumenteer die keuzes in het voorstel. Beperk die argumentatie niet alleen tot ecologie, maar kijk daarbij naar alle aan dit beheer gekoppelde partijen en maatschappelijke waarden (zie het tweede adviespunt).

Het is aan u als politiek en bestuur om te beslissen waar de publieke middelen (vanuit EU, rijk en provincie) voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer en daarbinnen aan het weidevogelbeheer aan worden besteed. Wij adviseren u hierbij een integrale blik te hanteren en alle aan dit beheer gekoppelde kosten en maatschappelijke waarden in beschouwing te nemen en wensen u veel succes bij uw besluitvorming hierover.

De Provinciale Adviescommissie Leefomgevingskwaliteit van Zuid-Holland,

Jan (J.J.) Helder

Jos (J.M.) Brouwer

W.G.

W.G.

Voorzitter

Secretaris

Adviespunten

1. Steun voor het nieuwe stelsel

Wij steunen het door GS voorgestelde nieuwe stelsel dat is ontwikkeld voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Hierbij wordt uitgegaan van robuuste kerngebieden die onderhouden zullen worden door gebiedscollectieven.

De weidevogelpopulatie is ook afhankelijk van de weidevogels in de natuurreservaten. Laat waar mogelijk het agrarisch weidevogelbeheer hierop aansluiten, zodat er bij voorkeur een sterk netwerk van grotere en meer robuuste weidevogelgebieden ontstaat.

Wij steunen ook het voorgestelde bottum-up proces waarbij deze collectieven in overleg met de natuurbeheerders, waterschappen en vrijwilligers een voorstel doen voor dit beheer in hun gebied. Die aanpak leidt naar verwachting tot een breder draagvlak en duurzamer resultaten. Beperk daarbij zo mogelijk uit oogpunt van uitvoerbaarheid, beheersbaarheid en doelmatigheid het aantal partijen en de omvang van de collectieven.

Die vernieuwde aanpak van dit beheer is nodig, omdat kort samengevat de publieke uitgaven hieraan tot op heden onvoldoende door de wetenschap aantoonbare resultaten hebben opgeleverd. Zie daarvoor o.a. het RLI-advies [Onbeperkt houdbaar](#): naar een robuust natuurbeleid, dat zich o.a. baseert op de Alterra-publicatie [De effectiviteit van Agrarisch Natuurbeheer](#). Volgens Alterra gaan de weidevogels in aantal sterk achteruit en zullen zij zonder ingrijpende maatregelen op korte termijn verdwijnen. Het concept Weidevogelmanifest 2014 van het Weidevogelberaad Zuid-Holland waarvan is kennis genomen hebben meldt dat landelijk de afgelopen 10 jaar het weidevogelbestand is gehalveerd.

Belangrijkste voorwaarden en ingrepen om weidevogelpopulaties te behouden zijn open en natte weides van voldoende omvang, aangepast maaibeheer, zonder verstoring en zonder landschappelijke elementen die de predatiedruk verhogen (waaronder bomen en struiken van waaruit met name roofvogels opereren).

Die voorwaarden en ingrepen ondersteunen wij: weidevogelbehoud vraagt om daarop afgestemd beheer. Dat is dus inclusief het verwijderen van o.a. struiken en bomen. Daar tegenover staat dat er ook bloemrijke weides ontstaan. Op andere plekken (waar geen weidevogels zijn) dienen uiteraard weer andere keuzes te worden gemaakt qua natuur- en landschapsbeheer, afhankelijk van de inzet van mensen en middelen die daarvoor beschikbaar is.

2. Kijk naar alle aan weidevogels gekoppelde maatschappelijke waarden

Kijk bij de integrale afweging over het weidevogelbeheer naar alle maatschappelijke kosten en baten die hieraan zijn verbonden.

De voorgestelde weidevogelkerngebieden blijken vaak samen te vallen met sterk bodemdalingsgevoelige en voor de veeteelt nu en vooral in de toekomst veelal minder productieve arealen in het Groene Hart.

Weidevogelbeheer draagt dus niet alleen bij aan het in stand houden van door velen hooggewaardeerde, voor Nederland en Zuid-Holland kenmerkende en in internationaal perspectief waardevolle weidevogelpopulaties - waaronder de Grutto, Scholekster en Kievit - maar ook tot behoud van de daaraan gekoppelde landschappelijke, cultuurhistorische en ook botanische waarden. Het gaat om voor Zuid-Holland o.a. om kenmerkend open veenweidelandschap dat uniek is in de wereld en sterk bijdraagt aan onze identiteit en imago.

Weidevogelbeheer heeft baat bij beperktere drooglegging. Dit draagt ook bij aan het tegengaan van bodemdaling en de daarbij horende uitstoot van broeikasgassen. Het beperkt ook de hoge kosten van bodemdaling, met name voor aanleg en onderhoud van dijken en wegen. Deze kosten zullen in de toekomst sterk toenemen.

Bij de besluitvorming over natuurbeheer in het algemeen en weidevogelbeheer in het bijzonder ontbreken vaak heldere doelstellingen en een integrale blik.

De maatschappelijke kosten baten analyse van de provincies Zuid-Holland en Utrecht en de HDSR in het conceptrapport [Toekomstverkenning Bodemdaling](#) kijkt weliswaar vanuit een bredere blik naar de veenweiden, maar blijkt (nog) niet goed in

staat om de cultuur- en natuurwaarden van het veenweidegebied, waaronder van de weidevogelpopulaties, in geld uit te drukken. De integrale afweging over het weidevogelbeheer blijft daardoor in hoge mate een kwalitatieve aangelegenheid.

3. Kies voor continuïteit

Zorg voor meerjarige continuïteit in de financiële ondersteuning van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit vormt volgens ons de enige weg om te komen tot robuuste en duurzame resultaten. Doe dit daarom bij voorkeur voor langere tijd, dus voor meerdere perioden, anders is de kans groot dan partijen die zich hiervoor willen inzetten afhaken. Zorg uiteraard ook voor een goede monitoring en evaluatie van de behaalde resultaten.

4. Ondersteun de inzet van vrijwilligers

De provinciale ondersteuning van de weidevogelvrijwilligers is nu tijdelijk ondergebracht bij de Groene Motor van Landschap & Erfgoed Zuid-Holland. Deze vrijwilligers hebben veel specifieke gebiedskennis en zijn essentieel voor de monitoring van het aantal weidevogels en het broedsucces, dat wordt afgemeten aan het aantal vliegvlugge kuikens. Deze vrijwilligers zijn naast provinciaal ook landelijk georganiseerd in het [Samenwerkingsverband Landschapsbeheer Nederland](#). Het is daarnaast van belang dat de slager zijn eigen vlees niet keurt en de provincie met die vrijwilligersinzet hoge monitoringskosten vermijdt om de effectiviteit van het agrarisch natuurbeheer te meten. Zo gaat bij regulier natuurbeheer ca. 10% van de uitgaven hieraan op (doorgaans door en voor adviesbureaus), dat dus niet direct ten goede komt aan de weidevogels.

5. Expliciteer en verantwoord de gemaakte keuzes

Het voorstel voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer richt zich alleen op de subsidiëring van het weidevogelbeheer in weidevogelkerngebieden. Hiermee wordt met deze regeling financiering van dit beheer voor andere gebieden en andere soorten fauna en flora buitengesloten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de akkervogels en akkerranden. Voor akkerranden geldt dat de natuur / biodiversiteit in die randen voedsel en schuilplaats biedt voor vogels en daarmee een voorwaarde is voor een succesvol beheer.

Beschrijf en beargumenteer die keuze voor weidevogels in het voorstel. Beperk die argumentatie niet alleen tot ecologie, maar betrek daarbij ook zaken als de belevingswaarde en het recreatief medegebruik van het agrarisch landschap, erfgoedwaarde en het waterbeheer. Kijk kortom naar de effecten op alle daaraan gekoppelde maatschappelijke waarden (zie het tweede adviespunt).

Betrek bij het agrarisch natuur- en landschapsbeheer ook wat in de buurprovincies plaatsvindt en zoek daarbij aansluiting ten behoeve van een optimaal populatiebeheer.